

Verslag

Programmaraad Bodembeheer

Datum: 22 april 2021
Tijd: 10.00 - 12.00 uur
Plaats: Online-vergadering

Aanwezig:

Thom Maas - RWS Bodem+	Rachelle Verburg (voorzitter)
Jan Fokkens - VNO-NCW	Otto Feenstra – BOG
Frank Eijsackers – VvMA, VKB, NL Ingenieurs	Mark van Lokven -UvW
Marc Langenhuijsen – Omgevingsdiensten	Hans Boer – VA
René Zijlstra – Rijksvastgoedbedrijf	Henk Koster– SIKB
Martin Bloemendal – BodemenergieNL	Annelies de Graaf (secretaris) - SIKB

Afwezig:

René Smolders – VNG Web	Marjon Verhoeven – KOBO-HBO
Joop Jansen – NVPG, Bouwend NI	

**Actie
door:**

1. Opening, kennismaking en vaststellen agenda

Rachelle Verburg leidt voor het eerst de vergadering als nieuwe voorzitter van de Programmaraad Bodembeheer. Na een kennismakingsronde wordt de agenda ongewijzigd vastgesteld.

2. Reflectie op de Programmaraad Bodembeheer

De vraag 'Waar zijn we van als Programmaraad Bodembeheer' is door de programmaraad geagendeerd via de gespreksagenda voor 2021. Subvragen die door leden van de programmaraad zijn gesteld, zijn:

- Hoe kunnen we als programmaraad de voelsprietten zijn voor SIKB? Gaan we als programmaraad hiervoor gesprekken met partijen voeren, bijvoorbeeld door partijen uit te nodigen in de vergadering of gesprek hiermee voeren?
- De Programmaraad heeft een erg volle agenda. We moeten we in PR geen discussies over doen die ook in andere gremia van SIKB worden gevoerd.
- Willen we reageren op projectplannen voor projecten die naar aanleiding van onze adviezen worden opgesteld door het programmabureau?

Ter voorbereiding van de bespreking is voorafgaand aan het overleg via een mentimeter input van de leden van de programmaraad gevraagd op een tweede reflectie-vraag 'Hoe werken we als Programmaraad Bodembeheer?'

De rode draad uit de uitkomsten van de mentimeter is in een presentatie weergegeven (zie separate bijlage) die wordt gedeeld tijdens de vergadering. Aan de hand van de presentatie wordt het volgende besproken:

- Zichtbaarheid van de programmaraad beoordeelt men als geen meerwaarde hebbend of niet noodzakelijk. Het thema zichtbaarheid gaat vooral over vindbaarheid van de leden voor de eigen achterban en een goede vertegenwoordiging van de achterban door de leden in de programmaraad. Marc

Langenhuijsen en Thom Maas signaleren dat het lastig is om vertegenwoordiging namens alle omgevingsdiensten respectievelijk de hele rijksoverheid te doen. Dit geldt ook voor vertegenwoordiging van gemeenten, want iedere gemeente heeft eigen beleidsvrijheid.

Het uitwisselen van onderlinge ervaringen en tips voor het onderhouden van contact met de achterban is voor een deel van de leden zinvol.

Henk Koster geeft aan dat als de zichtbaarheid van de leden bij de achterban goed is, dat je dit dan ook te gelde kunt maken bijvoorbeeld door invloed uit te oefenen op het Ministerie van I&W.

- Als zwakte is benoemd 'onvoldoende focus op de lange termijn'. Thom Maas en Otto Feenstra vinden de sturing via jaarplannen niet effectief, vanwege de late vaststelling in het jaar door het bestuur en twijfel of het wel echt als werklíjst door het programmabureau wordt gebruikt. De programmaraad concludeert dat zij meer wil nadenken over het programma over de jaren heen, door te kijken welke knelpunten we in de toekomst op ons af zien komen. Martin Bloemendal vindt dat er te weinig aandacht is voor het laatste punt. Als voorbeeld noemt hij de bijeenkomst bij het RIVM in 2019 waarin de programmaraad gesproken is over de gevolgen van de toegenomen aandacht voor Zeer Zorgwekkende Stoffen. Met de uitkomsten daarvan heeft de programmaraad nog niets gedaan.

Henk Koster sluit zich aan bij de notie dat de rol van de programmaraad is om vooruit te kijken naar knelpunten en kansen. Er is met het oog op die rol ook budget beschikbaar voor verkenningen door de programmaraad. Rachelle Verburg concludeert dat het 'vooruitkijken naar ontwikkelingen die op ons af komen' in de volgende vergadering als criterium terug komt om te toetsen of we als programmaraad voldoende focus hebben op de lange termijn.

- Als concreet aandachtspunt voor de toekomst wordt het Handelingskader PFAS benoemd. Afhankelijk van de uitkomst van het Uitvoeringsoverleg en de reacties van de betrokken partijen daarop, kan vis SIKB een gezamenlijk signaal (bv. position paper) aan het Ministerie van I&W worden afgegeven. Zo nodig wordt hiervoor een tussentijds overleg van de programmaraad georganiseerd. Dit onderwerp leent zich mogelijk voor een verkenning door de programmaraad.
- Gesproken is of de programmaraad een rol voor zichzelf ziet in het scherp houden van het programmabureau op de uitvoering van het programma. Geconcludeerd is dat dit geen rol is voor de programmaraad, maar voor het bestuur.
- Onvoldoende vertrouwen in de SIKB-schema's, onvoldoende vertrouwen in hoe er gewerkt wordt met de schema's, onvoldoende vertrouwen in de sector, maar ook onvoldoende vertrouwen in de waardering van de input van de programmaraad door het bestuur, zijn genoemd als bedreigingen. Het versterken van het vertrouwen is een onderwerp waar de programmaraad zich op wil richten.
- Er is behoefte aan snel delen van informatie over relevante ontwikkelingen tussen de leden van de programmaraad. Als werkwijze wordt afgesproken dat leden berichten over actualiteiten via de mail via de secretaris kunnen delen.

RV
AndG

Allen

Rapportage 'Om de leefomgeving; Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur' van de Commissie Van Aartsen

Rachelle Verburg stelt voor om de bespreking van deze rapportage te combineren met het bespreken van twee punten die zijn genoemd bij het agendapunt 'Rondvraag/actualiteiten': de stand van zaken het verbetertraject Kwalibo en het

aanbod van SIKB aan Ministerie van I&W voor activiteiten door SIKB ter ondersteuning van het verbetertraject.

Programma Versterking bodemstelsel (IenW)

Henk Koster geeft een toelichting op de stand van zaken van het verbetertraject Kwalibo. Het ministerie van I&W heeft een interne Taskforce met DG's en voorgezeten door de SG geformeerd die de verbeteringen in het stelsel gaat leiden. De Taskforce heeft het Programma Versterking bodemstelsel geïnitieerd. Er is een Programmteam ingesteld dat een concept Plan van Aanpak heeft opgesteld met daarin 3 sporen waarlangs men gaat werken: 1) Verbetering Kwalibo-stelsel, 2) Versterking Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (o.a. informatieposities verbeteren) en 3) Organisatie, kennis en samenwerking (gericht op interne organisatie I&W van opdrachtgeversrol en wetgevende rol). Programmamanager is Michiel Gorsse. SIKB is in gesprek met het Programmteam om nauw betrokken te blijven bij de voorstellen en verbeteringen.

Daarnaast is een klankbordgroep van 4 'vrije' mensen samengesteld: een oud-directeur van DCMR, de CEO van TAUW, een hoogleraar en de Insepcteur Generaal van Staatstoezicht op de Mijnen.

Tot slot wordt een stakeholderoverleg georganiseerd. SIKB is gevraagd om personen voor te dragen voor het stakeholderoverleg.

Aanbod van SIKB aan I&W voor ondersteuning bij Programma Versterking bodemstelsel

Programmaleider Michiel Gorsse heeft het aanbod van activiteiten door SIKB ter ondersteuning van het verbetertraject onder dank in ontvangst genomen. Henk Koster verwacht hier in een later stadium met Michiel Gorsse te kunnen spreken.

Thom Maas is het eens met het aanbod van SIKB. Ten aanzien van de 2e kolom van de tabel met het SIKB-aanbod vindt Thom Maas dat de programmaraad kritisch moet blijven: soms worden er in de Kwalibo-evaluatie oplossingen voor niet bestaande problemen bedankt.

Otto Feenstra geeft aan dat hij op 21 april overleg heeft gevoerd met de grond- en bouwstoffenbranches onder leiding van Hans Boer. Vanuit deze branches wordt een signaal aan IenW afgegeven dat het goed is dat de branche geraadpleegd wordt, maar dat het teleurstellend is dat er niets met de input van de branche wordt gedaan.

Mark van Lokven vraagt of SIKB een rol kan krijgen bij de uitvoering van het verbeterprogramma. Henk Koster geeft aan dat het aanbod vanuit SIKB bij IenW ligt, maar dat nog niet bekend is of en hoe IenW daar gebruik van zal maken.

Jan Fokkens heeft zorgen over de manier waarop het bedrijfsleven door IenW bij diverse dossiers (o.a. PFAS) wordt betrokken. Het opdrachtgevend bedrijfsleven heeft een signaal afgegeven aan IenW dat mensen bij het programma moeten worden betrokken.

Henk Koster heeft zorgen over de korte termijn waarin de uitvoering van het programma gepland is: eind 2021 moet het afgerond zijn. Dit zal het proces geengoed doen.

Rachelle Verburg concludeert dat de voortgang van het programma regelmatig op de agenda van de programmaraad moeten komen en roept de leden van de programmaraad op om elkaar ook tussentijds hierover te informeren als daar aanleiding toe is.

Advies Commissie Van Aartsen 'Om de leefomgeving; omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur' van 4 maart 2021

Marc Langenhuijsen geeft aan dat op 22 april een delegatie van de directeuren van de omgevingsdiensten over het advies spreken met het ministerie. De omgevingsdiensten steunen een aantal van de aanbevelingen door de commissie, waaronder een eenduidige wijze van financiering van de omgevingsdiensten. Dit staat op gespannen voet met de inzet van VNG, die voor autonomie van de stad is. Hierin speelt ook de spanning van de stad versus de regio. De omgevingsdiensten zijn zich aan het ontwikkelen op het gebied van data-analyses en de toepassing daarvan voor risicogericht toezicht. Deze inzichten heb je nodig om met gemeenten het goede gesprek te kunnen voeren over de risico's en de inzet die daarvoor nodig is. Zorg is dat er twee typen diensten gaan ontstaan: omgevingsdiensten met complexe plus-taken, en omgevingsdiensten die alleen standaardgevallen behandelen.

De omgevingsdiensten zijn fel tegenstander van het voorgestelde rijkstoezicht op de omgevingsdiensten, en pleiten voor continuering van het gestarte traject van onderlinge Collegiale Toetsen (CT). De grote verschillen in 'volwassenheid' van de omgevingsdiensten, met korte en lange bestaanstijd, zijn niet op te lossen met rijkstoezicht. Een grote uitdaging is om in de toekomst voldoende goed personeel te hebben om het werk uit te voeren. Ook om mensen doelgericht in te kunnen zetten is een goede analyse van risico's op basis van data noodzakelijk.

De programmaraad herkent dit beeld: het is erg lastig om goed opgeleiden mensen te vinden. Rachelle geeft aan dat de programmaraad kan nadenken over de rol van SIKB in het vraagstuk van het aantrekken van jonge mensen in het bodemwerkveld.

Marc Langenhuijsen vindt dat SIKB de omgevingsdiensten kan ondersteunen, bijvoorbeeld met de CT voor bodem. Dit gebeurt nu al vanuit het POKB. Vanuit POKB wordt samengewerkt en is kennis en instrumenten aangeleverd aan CT.

Otto Feenstra geeft aan dat het vanuit de Vereniging Afvalbedrijven specialistische ontwikkeling van enkele omgevingsdiensten gewenst is. Daar waar het gaat om een complexe inrichtingen waarvan er in Nederland maar een beperkt aantal in exploitatie is en de vergunningverlening en het toezicht om specialistische kennis vragen.

Bijvoorbeeld afvalenergiecentrales en stortplaatsen.

Frank Eijsackers geeft aan dat vanuit de onderzoeksbranche een level playing field gewenst is.

Henk Koster geeft aan dat ODNI een belangrijk gremium is voor SIKB. Henk probeert hier aansluiting bij te vinden.

3. Ontwerp Regeling bodemkwaliteit 2021

Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat bereidt een aanpassing van de Regeling bodemkwaliteit voor. Een ontwerp van de Regeling bodemkwaliteit 2021 en bijbehorende nota van toelichting is gepubliceerd op https://www.internetconsultatie.nl/regeling_bodemkwaliteit_2021. Reageren op de ontwerp-regeling via de internetconsultatie was mogelijk tot 30 april 2021.

Uitwisselen van hoofdpunten van voorgenomen reacties van de in de programmaraad vertegenwoordigde partijen:

Henk Koster geeft aan dat SIKB zorg heeft over de verhouding tussen de Rbk-tekst en de normdocumenten. In de ontwerp-Rbk zijn teksten uit de normen overgenomen.

Daarmee zet je het publiek-private stelsel onder druk. Omdat er stukjes tekst zijn overgenomen, raakt de context verloren, en dat kan tot misinterpretaties leiden. Otto Feenstra geeft aan dat er nu zelfs een 3-dubbeling ontstaat: 1) de teksten van onze normdocumenten, 2) de teksten uit de Rbk van 2021, 3) de teksten van de essentiële eisen door opname in bijlage E van de Rbk.

SIKB heeft ook zorg over de aard van de wijzigingen: deze zijn niet allen 'beleidsarm', zoals vooraf aangekondigd door IenW. Het gebruik van de termen als 'milieuverklaring bodemkwaliteit' en 'normadressaat' heeft wel degelijk beleidsmatige gevolgen.

Mark van Lokven geeft aan dat de Unie van Waterschappen ook een reactie zal indienen.

Otto Feenstra heeft de concept-reactie van de BOG al gedeeld met SIKB. De vraag van Otto aan de Programmaraad is: Er zijn in de ontwerp-Rbk geen erkenningsplichten gekoppeld aan de werkzaamheden voor uitvoeren van vooronderzoek NEN 5725/5717, het uitvoeren van bodemonderzoek volgens NEN 5740/5720/5707 of NTA 5755 (m.u.v. veldwerk BRL 2000) of het afgeven van een milieuverklaring bodemkwaliteit op basis van een partijkeuring, bodemonderzoek of op grond van een bodemkwaliteitskaart. De keten voor borging van de uitvoeringskwaliteit voor deze werkzaamheden is dus niet gesloten. Wat vinden we daarvan? Ligt hier een taak voor SIKB om hier normdocumenten voor op te stellen en zo minimaal de kwaliteit van de uitvoerenden te borgen (voor uitvoeren vooronderzoek en bodemonderzoek bijvoorbeeld conform protocol 2018)? Met de insteek dat deze normdocumenten worden aangewezen voor die werkzaamheden in de Rbk en de erkenningsplicht wordt toegevoegd bij de betreffende milieubelastende activiteiten in het Bal. Besloten wordt om deze vragen later te agenderen.

RV
AndG

4. Concept-verslag 15 februari 2021

Het verslag is zonder opmerkingen vastgesteld. Wegens tijdgebrek zijn de acties niet doorgesproken.

5. Rondvraag/actualiteiten

Terugkoppeling actualiteiten uit het bestuur door Henk Koster:

- Het bestuur heeft naar haar rollen gekeken, en de ontwikkeling daarin. Geconstateerd is dat naast de rol van schemabeheerder, de rollen van facilitator van samenwerking/kennisdeling en lobbyist belangrijker wordt voor SIKB.
- De jaarrekening van 2020 is goedgekeurd.
- Voor overige ontwikkelingen wordt verwezen naar de met de stukken meegezonden kwartaaloverzicht.

Otto Feenstra geeft aan dat hij niet op de hoogte was van het ronde tafelgesprek over AEC-bodemas (genoemd op pag. 5 van het kwartaaloverzicht). Henk Koster geeft aan dat de VA bij dit gesprek aanwezig was. Dit onderwerp valt onder de programmaraad Bodembescherming, waar Otto ook in zit. Henk en Otto spreken na afloop van het overleg hierover door.

Er is geen gebruik gemaakt van de rondvraag.

6. Sluiting

Rachelle Verburg dankt iedereen voor de bijdrage en sluit om 12.20 uur de vergadering.

Vergaderschema Programmaraad Bodembeheer 2021

maandag 15 februari 2021	10.00 – 12.00 uur	Online bijeenkomst
donderdag 22 april 2021	10.00 - 12.00 uur	Online bijeenkomst
maandag 28 juni 2021	10.00 – 12.00 uur	Online bijeenkomst
donderdag 2 september 2021	14.00 – 16.00 uur	PM
donderdag 30 september 2021 (Jaarcongres SIKB)	09.30 – 16.00 uur	Lumen Zwolle
maandag 11 oktober 2021	10.00 – 12.00 uur	PM
donderdag 16 december 2021	10.00 – 12.00 uur	PM

Onderwerpen voor de gespreksagenda van de Programmaraad Bodembeheer in 2021

- BRO en bodemverontreinigingsgegevens. Het digitaal delen van onderzoeksgegevens wordt verplicht bij toevoeging van het thema 'bodemverontreiniging' aan de BRO. *[besproken op 15 februari 2021]*.
- Rol van SIKB rondom bodembeheeraspecten in maatschappelijke opgaven (klimaatverandering, biodiversiteit, ...)
- Wat er nodig is om ervoor te zorgen dat er over 5 jaar geen 'Zembla-uitzendingen' meer zijn over bodem, en er voor zorgen dat CI's een veel grotere rol in de hele kwaliteitsborging krijgen?
- In relatie met het voorgaande punt: Versterking van de rol van de CI's in de hele kwaliteitsborging.
- Vervolgstappen Beleidsvaluatie Kwalibo, en daaraan gekoppeld vervolgstappen n.a.v. de inventarisatie van wensen vervolgoers BRL SIKB 1000, 2000 en 6000.
- Rol van SIKB m.b.t. opkomende stoffen en Zeer Zorgwekkende Stoffen. Eventueel verkenning uitvoeren vanuit de Programmaraad.
- Communicatie vanuit SIKB naar externe partijen. 100 % circulariteit doel van de branche is niet mogelijk zonder draagvlak en inzet van alle partijen in de markt. Gewenste rol van SIKB in de communicatie bepalen.
- Reflectie op de vraag 'Waar zijn we van als Programmaraad Bodembeheer?' *[besproken op 22 april 2021]*
 - Willen we reageren op projectplannen voor projecten die naar aanleiding van onze adviezen worden opgesteld door het programmabureau?
 - Hoe kunnen we als programmaraad de voelsprietten zijn voor SIKB? Gaan we als programmaraad hiervoor gesprekken met partijen voeren, bijvoorbeeld door partijen uit te nodigen in de vergadering of gesprek hiermee voeren?
 - De Programmaraad heeft een erg volle agenda. We moeten we in PR geen discussies over doen die ook in andere gremia van SIKB worden gevoerd.
- De rol voor SIKB in kennisoverdracht, kennisontwikkeling.
 - Een nieuwe ontwikkeling zijn de e-learning modules vanuit het Uitvoeringsprogramma Bodem en Ondergrond. In het jaarplan voor 2021 staat hier ook een project voor gepland (zie nr. 37). Het is een kans voor de toekomst om daar vanuit SIKB in te faciliteren.
 - Landelijk zijn er ontwikkelingen op dit punt. In het kader van de 'Nieuwe afspraken' wordt over de kennisontwikkeling en kennisdoorwerking en de infrastructuur daarvoor gesproken door I&W en de koepels.
 - Het Veluweberaad is een initiatief van overheden en kennisinstituten om strategisch te gaan samenwerken op het gebied van kennisontwikkeling.
 - Hoe er voor zorgen dat beschikbare instrumenten veel beter benut moeten worden, zodat niet verschillende keren het wiel wordt uitgevonden.
- Jaarplan SIKB Bodembeheer 2022 *[agenderen in vergadering 11 oktober 2021]*
- Onderwerpen voor de gesprekskalender van de Programmaraad Bodembeheer in 2022 *[agenderen in vergadering 11 oktober 2021]*.